

- Note :** (1) All questions are compulsory
(2) All questions carry equal marks.
(3) Figures to the right indicate marks to the sub-questions

1. Answer any two of the following :

- (a) What are the archaeological sources of Ancient Indian history? (10)
(b) Describe the importance of literature sources for study of Ancient Indian history. (10)
(c) Write the importance of foreign travelers in Ancient Indian History. (10)

2. Answer any two of the following :

- (a) Evaluate the social and economic life of Indus valley civilization. (10)
(b) Discuss the Religious life of Vedic age. (10)
(c) Discuss the causes of decline the Indus Valley civilization. (10)

3. Answer any two of the following :

- (a) Discuss the administrative organization of Janapadas. (10)
(b) Briefly explain the Economic life of Vedic age. (10)
(c) Describe the religious life of Vedic age. (10)

4. Answer any two of the following :

- (a) Write a note on sixteen Mahajanapadas. (10)
(b) What were the teachings of Vardhaman Mahavir ? (10)
(c) Explain the impact of Persian invasion on India. (10)

5. Write short notes on (Any two)

- (a) Inscription and Coin (20)
(b) The town planning and architecture in the Indus Valley Civilization.
(c) Social life of Vedic age
(d) Buddhism

(मराठी भाषांतर)

(वेळ ३ तास) (एकूण गुण १००)

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

३) उजवीकडील अंक उपप्रश्नांचे गुण दर्शवतात.

प्रश्न १. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) प्राचीन भारतीय इतिहासातील पुरातत्त्वीय साधने कोणती आहेत? (१०)
- ब) प्राचीन भारतीय इतिहासाच्या अभ्यासासाठी लिखित साधनाचे महत्त्व सांगा. (१०)
- क) प्राचीन भारतीय इतिहासात परकीय प्रवाशांचे महत्त्व लिहा. (१०)

प्रश्न २. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) सिंधू संस्कृतीच्या सामाजिक व आर्थिक जीवनाचे मूल्यमापन करा. (१०)
- ब) वैदिक युगातील धार्मिक जीवनाची चर्चा करा (१०)
- क) सिंधू संस्कृतीच्या पतनाच्या कारणांची चर्चा करा. (१०)

प्रश्न ३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) वैदिक काळातील जनपदाच्या प्रशासकिये संघटनेवर चर्चा करा. (१०)
- ब) वैदिक काळातील आर्थिक जीवनाचे थोडक्यात स्पष्ट करा. (१०)
- क) वैदिक युगातील धार्मिक जीवनाचे वर्णन करा. (१०)

प्रश्न ४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) सोळा महाजनपदांवर टीप लिहा. (१०)
- ब) वर्धमान महावीरांची शिकवण काय होती? (१०)
- क) पर्शियन आक्रमणाचा भारतावर कोणता परिणाम झाला ते स्पष्ट करा? (१०)

प्रश्न ५. खालीलपैकी कोणतेही दोहोंवर टीप लिहा.

- अ) शिलालेख आणि नाणी (२०)
- ब) सिंधू संस्कृतीतील नगर रचना व स्थापत्यशास्त्र
- क) वैदिक काळातील सामाजिक जीवन
- ड) बौद्धधर्म